

Den levande genbanken

Det finns olika sätt att bevara husdjursraser, t ex frysta genbanker, institutionsbevarande, bevarande genom utveckling (om man nu kan kalla det för att bevara) samt det sätt som vi använder - levande genbank. Den levande genbanken bygger på att vanliga människor ska kunna hålla några djur till husbehov och samtidigt hjälpa till att bevara sin ras. För den enskilde djurägaren innebär den här modellen stor frihet. Man skriver visserligen på ett genbankskontrakt och förbinder sig att följa vissa regler och en av staten godkänd avelsplan, men det står var och en fritt att köpa in nya djur, bara man tar från en genbank. Det är också fritt fram att annonsera och sälja till vem man vill. Men, det är frihet under ansvar. Ansvar för att bevara = spara/skydda våra linderödssvin.

Vad kan jag göra?

Alla är vi överens om att det är viktigt att bevara våra lantraser. I den här föreningen gäller det linderödssvinet. Hur det bör bevaras är de allra flesta av oss också rörande överens om. ”Men inte kan jag göra så mycket - jag har ju bara en sugga!” Jo, det kan du! Det är just det som är det fina i kråksången om den levande genbanken – att den lille kan göra en stor insats i bevarandearbetet! Många små besättningar är bättre än några få stora. Det finns galtar till utlåning, men att hålla egen galt till sin sugga eller suggor är kanske det viktigaste man kan göra om man vill göra en insats.

Använd möjligheten att få avelsrådgivning

En ännu större insats kan man göra genom att ta hjälp av avelsrådet då man ska skaffa grisar för första gången eller om man funderar på att ta in nytt ”blod” i sin besättning. Det är nämligen inte fullt så enkelt som att bara undvika inavel och försöka hitta djur på så nära håll som möjligt. Det finns mycket mer att ta hänsyn till om rasens stamträd ska bli lika välväxt och livskraftigt som trädet som illustrerar den levande genbanken på nästa sida.

Något av det som avelsrådet tittar på är:

- **Grenar/linjer** - Är rasens founders (ursprungs-djur) jämnt representerade i dagens genbank? Behöver vissa grenar/linjer stärkas?
- **Representation** - Har det här djuret många syskon i genbanken? Riskerar vi att förlora djur i stamträdet om inte denna individen får avkomma?

- **Geografisk spridning** - Finns det många djur med samma härstamning inom ett visst område?
- **Kombinationer** - Har samma kombination av hane/hona gjorts tidigare? Hur kan dessa djur avkomma kombineras med andra om några år?
- **Egenskaper** – Finns det inre och yttre egenskaper att ta hänsyn till?
- **Släktskap** - Hur är de tilltänkta avelsdjurens släkt med varandra?

Berätta om du har djur till salu

En annan sak du kan göra för att hjälpa till är att berätta för avelsrådet när det finns kultingar till salu hos dig. Då vet de vilka djur som finns tillgängliga för de som vill ta in nya avelsdjur eller starta en ny genbanksbesättning. Det måste finnas djur av båda könen att förmedla. Om ni kastrerar era galtkultingar, så kolla först om det finns behov av någon i genbanken.

Svin är produktiva djur. Var beredd att äta upp en del eller sälja till slakt. Alla behövs inte i genbanken.

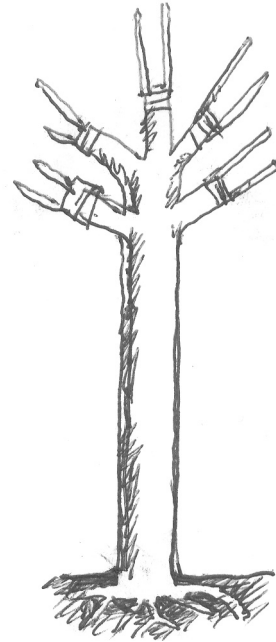
Om du beslutat dig för att sälja djur du använt i avel, så kolla om de bör omplaceras eller om de gjort sitt.

Och så en sak till. Den medlemsvalda styrelsen har tillsatt vårt avelsråd. De har tagit sig an uppgiften för att de tycker det är roligt och för att de tillsammans med er vill hjälpa till att bevara linderödssvinet på lång sikt. Dra dig inte för att ringa eller maila!

Hårt styrt bevarande

- Alla parningar sker efter bestämt mönster
- Alla djur får föröka sig exakt lika mycket
- Tyngdpunkten läggs på bevarande av gener

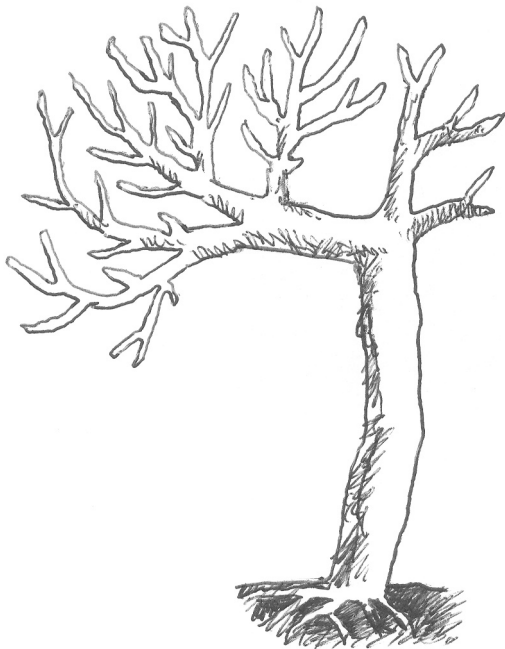
Om man valt en strängare bevarandeform, t ex institutionellt bevarande där alla djuren i genbanken hade en gemensam ägare, kunde djuren paras efter ett visst schema. Vi skulle få ett jämnt beskuret och väl skyddat plantskoletråd. Den mest extrema formen av bevarande är den frysta genbanken.

Utveckling/förädling, popularisering

- Produktionsavel - bara djur med den för dagen önskade avkastningen går vidare
- Utseendeavel - bara djur som passar in i exteriörmallen går vidare
- Vilka djur som går vidare beror till stor del på hur mycket enskilda djurägare lyckas sälja av sina djur
- Antalet djur ses som det viktigaste. Rasens framtid anses bero på hur konkurrenskraftig och populär den kan bli

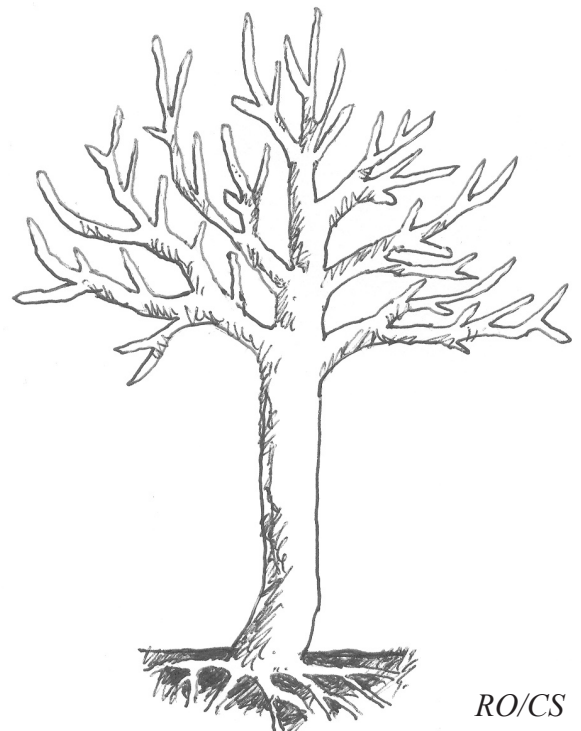
Här kan vissa grenar i princip växa hur mycket som helst, medan andra löper risk att förtvina (konkurreras ut). Sådana träd står och faller med de växtförutsättningar som råder för tillfället.

Den levande genbanken

- Djuren är spridda i många små besättningar hos olika ägare som har olika krav och önskemål
- Aktiv avelsrådgivning ser till att inte vissa djur får föröka sig på bekostnad av andra
- Tyngdpunkten läggs på bevarande av fungerande raser

Vi tycker att lantrasdjuren ska finnas kvar hos den lilla människan, där de alltid har funnits. I våra levande genbanker måste vi då se till att inte vissa grenar helt tar överhand på andra grenars bekostnad. Sjuka grenar tas bort. En del friska grenar måste stötts. Ett livskraftigt träd med många grenar och ett bra rotsystem är vad vi vill ha.

RO/CS